

DARILNI LISTINI CESARJA OTONA II. IZ LETA 973 O DODELITVI
LOŠKEGA OZEMLJA ŠKOFIJI V FREISINGU

Izvirno besedilo

I

In nomine sanctę et indiuidue trinitatis.

Otto diuina fauente clementia imperator augustvs.

Nouerit omnium industria fidelium nostrorum tam presentium quam futurorum, qualiter per interuentum dilecte matris nostre Adelheide et fidelis nostri uidelicet Heinrici ducis quasdam partes nostre proprietatis sitas in ducatu prefati ducis et in comitatu Poponis comitis quod Carniola uocatur et quod uulgo Creina marcha appellatur. Est enim in ipso comitatu riuulus paruus qui uocabulo Sclauorum Sabniza nuncupatur, ab exitu illius ubi oritur, statim cacumina uel sumitates montium occidentalem partem uersus usque ad Zelsah, et hoc ipsum territorium cum omnibus ad hoc pertinentibus, nec non et alpem Bosangam, deinde trans Zouriza usque ad montem Lubnic ipsumque montem usque ad maiorem amnem qui Zoura uocatur, utramque ripam illius amnis deorsum usque ad ostium pretitulati riuuli Sabniza indeque sursum ad caput uel exitum ipsius riuuli quicquid inter ipsa confluentia habuisse uideamur, loca sic nominata Sabniza, Lonca, Susane, iterumque Celsah uel qualicumque uocabulo uocantur, hoc totum in proprium cuidam nostro fideli nobisque satis percaro episcopo Abraham uocitato donauimus cum omnibus rebus iure legitime[que] ad pretitulata loca aspicientibus, cum curtilibus et ędificiis, manicipiis utriusque sexus, si inibi nostri iuris inueniuntur, agris cultis et incultis, pratis, pascuis, siluis, aquis aquarumque decursibvs, molendinis, piscationibus, uenationibus, uineis et uinetis, uiis et inuiis, exitibus et reditibus, quesitis et inquirendis, mobilibus et immobilibus, hęc omnia ut prescripsimus uolumus ut prefatus episcopus firmiter teneat sine obstaculo uel contradictione ulla. Insuper uero ubicunque in illa regione in foresto nostro siue in qualicunque loco pascua porcorum inuenta erunt, suis porcis inibi nutritis saginationem habeat. Et ut nullus comes uel dux seu ulla persona in aliquo se intromittat absque licentia uel iussione prefati episcopi Abrahe aut illius hominis cui episcopus hoc ad regendum commiserit.

Et ut hęc nostre donationis auctoritas firmior stabiliorque permaneat, iussimus quoque hoc presens preceptum inde conscribi anulique nostri impressione sigillari, per quod uolumus firmiterque iubemus quatenus prefatus episcopus liberum arbitrium habeat sibi tenendi, commutandi, tradendi uel quicquid sibi placuerit exinde faciendi, et ut uerius a posteris nostris in futurum credatur, manu nostra id ipsum subtus roborantes.

Signum domni Ottonis [M.] inuictissimi imperatoris.

Willigsvs cancellarius uice Rodberti archicancellarii recognoui.
Data II. kal. Ivlías anno dominice incarnationis DCCCC.LXXIII, indic-
tione II., anno domni Ottonis regni XIII., imperii VII. Actum Dribere.

II

In nomine sanctae et indiuiduae trinitatis.

Otto diuina fauente clementia imperator augustus.

Nouerit igitur omnium fidelium nostrorum praesentium scilicet et futu-
rorum industria, qaliter nos dignis et admodum honestis petitionibus dilectis-
simae coniugis nostrae Theophanu nec non cari nepotis nostri Baioariorum
ducis Heinrici suppliciter obsequendo rogati venerabili et totius religionis uiro
Abrahae sanctae Frigisingensis aecclesiae praesuli nostrae familiaritati digne
adiuncto quandam nostrae proprietatis partem in regione vulgari vocabulo
Chreine et in marcha et in comitatu Paponis comitis sitam, id est ubi riuvlus
Sabniza originem producere incipit, deinde statim occidentem uersus cacumina
montium siluasque interiacentes usque ad Bocsanam et sic ad fines earundem
aipium, deinde ubi riuvlus Cotabla originem sumit, usque ad hunc locum ubi
hostium in Zoura fluuium mittit, sicque trans Zouram usque ad summitatem
ipsius montis Zourae adiacentis qui extenditur orientem uersus, et ita per
eundem montem perque conualles usque ad castrum quod vulgo Bosisen
uocatur et sic deorsum de ripa quantum extenditur unius iugeri longitudo
usque ad uadum quem vulgo Stresoubrod uocant, ibique ultra eundem fluuium
occidentem uersus usque in uiam quae uocatur uia Chreinariorum et sursum
per eandem uiam quicquid campi in australi eiusdem uiae parte iacet, ita ut
Primet territorium et siluula quae Szovrska Dubravua [dicitur], sub eadem
comprehensione teneatur et spatium quod iacet inter Primet et Vuizilnesteti,
per medium diuidatur et sic usque in praefatum riuvlum Sabniza, nostra
imperiali donauimus potentia in proprium et perpetuum vsum concessimus
firmiterque cum terris cultis et incultis, pratis, pascuis, siluis, aedificiis, aquis
aquarumue decursibus ipsoque iam dicto foresto, uenationibus, piscationibus,
molendinis, mobilibus et immobilibus, uiis et inuiis, exitibus et redditibus,
quaesitis et inquirendis et cum omnibus iure legaliterque ad haec pertinen-
tibus.

Praecipimus etiam et nouiter constituimus eisdem in locis bannum nostrum
a riuuulo Sabniza uersus occidentem usque ad finem Bosanga et inde usque
ad iam dictum riuvlum Chotabla, indeque usque in Zovra fluuium et quicquid
intra haec eadem praefata undique secus comprehensum uidetur loca, et regio
imperatorioque more iubemus eo tenore, ut siquis quarumlibet personarum in
quibuslibet iam dictis siluularum uel forestorum locis cuiuslibet generis feras
canibus uel qualicumque modo compræhenderit, bannum huiusmodi culpa
nostro debitum fisco [i]psi episcopo dubietate postposita, si hoc absque eius
fecerit licentia, dominica aestimatione persoluat.

Haec uero et caetera iam dicta tali consistant ratione, ut ipse iam dictus
episcopus libero deinceps perfruatur arbitrio haec omnia tenendi, dandi, uen-
dendi, commutandi seu quicquid inde uoluerit faciendi.

Et ut haec nostrae largitionis auctoritas firmior stabiliorque cunctis sanctae
dei aecclesiae filiis perpetim credatur, hanc cartam inscribi iussimus anuloque
nostro signatam manu propria subtus eam fimauimus.

Praecipimus etiam ut nullus comes uel iudex siue decanus neque aliqua persona ius habeat se intromittendi absque licentia episcopi aut eius cuicumque ipse commendauit.

Signum domni Ottonis imperatoris [M.] augusti.

Uuilligisus cancellarius uice Ruodberti archicappellani subscripsi.

Data VIII. kal. Decembris anno incarnationis domini DCCCCLXXIII., indictione II., anno regni domni Ottonis XIII., imperii VII., Actum Heiligenstat amen.

Slovensko besedilo

I

V imenu svete in nedeljive Trojice.

Oto, po milosti božji vzvišeni cesar.

Naj ve prizadevnost vseh naših tako sedanjih kakor prihodnjih zvestih podložnikov, da [imamo] po posredovanju naše ljubljene matere Adelhajde in našega zvestega podložnika vojvode Henrika nekatere dele naše posesti, ki leže v vojvodini prej imenovanega vojvode in v grofiji grofa Popona, ki se imenuje Kranjska ali z ljudskim izrazom Kranjska marka. V tej grofiji je namreč majhen potok, imenovan v jeziku Slovanov Žabnica. Ves svet od njegovega izvira, kjer se dvigajo strme vzpetine ali gorski vrhovi, tja na zahodno stran do Selca z vsem, kar spada k njemu, ter planino Pečano, nadalje ozemlje onstran Sorice do gore Lubnika, goro sólo do večje reke, ki se imenuje Sora, oba bregova te reke vse do ustja prej omenjenega potoka Žabnice ter od tod navzgor do vrelca ali izvira tega potoka in vse, kar imamo v posesti med njunim sotočjem, to je kraje, imenovane Žabnica, Lonca, Suha in še enkrat Selca, ali kakor koli bi se že imenovali — vse to smo podarili v last nekemu našemu zvestemu, nadvse nam dragemu podložniku, ki se imenuje škof Abraham, in to z vsemi stvarmi vred, ki po pravu in zakonih pripadajo prej imenovanim krajem, z domačijami in stavbami, podložniki obeh spolov, kar bi se jih tam našlo v naši lasti, z obdelanimi in neobdelanimi polji, s travniki, pašniki, gozdovi, vodami in vodnimi tokovi, z mlini, ribjimi in drugimi lovišči, trtami in vinogradi, s prehodnim in neprehodnim svetom, z dohodki in izdatki, s prejšnjimi in prihodnjimi terjatvami, s premočninami in nepremočninami. Kakor smo zapisali zgoraj, hočemo, naj ima prej imenovani škof vse to v trdni lasti brez vsakršne ovire ali ugovora. Vrh tega naj ima vsepovsod v tisti pokrajini, kjer se v našem gozdu ali kjer koli drugje pasejo prašiči, krmo za svoje prašiče, ki se bodo tam hranili. In noben grof ali vojvoda ali katera koli druga oseba naj se v ničemer ne vmešava [v to posest] brez dovoljenja ali ukaza prej imenovanega škofa Abrahama ali človeka, ki bi mu jo škof zaupal v upravljanje.

In da bi bila veljavnost te naše podelitve še bolj trdna in neomajna, smo tudi zapovedali, naj se ta naš pričujoči ukaz zapiše in zapečati z odtisom našega pečatnega prstana, s čimer hočemo in zatrdno zapovedujemo, naj ima prej imenovani škof po svoji svobodni presoji pravico, da [to posest] obdrži, jo zamenja, izroči ali stori z njo, kar ga bo volja; in da bi naši zanamci v prihodnje to verjeli po resnici, smo ta ukaz spodaj lastnoročno potrdili.

Znamenje gospoda Otona, nezmagljivega cesarja.

Pregledal jaz, kancler Willigisus, v imenu nadkanclerja Rodberta.

Dano drugega dne pred julijskimi kalendami v letu Gospodovega utelešenja 974, v drugi indikciji, v trinajstem letu kraljevanja in sedmem letu cesarovanja gospoda Otona. Storjeno v Triburu.

II

V imenu svete in nedeljive Trojice.

Oto, po milosti božji vzvišeni cesar.

Naj ve prizadevnost naših tako sedanjih kakor prihodnjih zvestih podložnikov, da smo, ponižno naprošeni po primernih in zelo spoštljivih prošnjah naše ljubljene soproge Teofane in našega dragega nečaka, bavarskega vojvode Henrika, častitemu in nadvse pobožnemu možu Abrahamu, škofu svete freisingške cerkve, ki ga z nami družijo spoštljivo prijateljstvo, neki del naše posesti, ki leži v pokrajini, imenovani z ljudskim izrazom Kranjska, in v marki in grofiji grofa Popona, to je od tam, kjer začenja izvirati potok Žabnica, takoj proti zahodu gorske vrhove in vmes ležeče gozdove do Pečane in naprej do meja teh gora, nadalje od tam, kjer izvira potok Hotaveljščica, pa naprej do tistega kraja, kjer se izliva v reko Soro, ter naprej čez Soro do vrha gore, ki leži ob Sori in se širi proti vzhodu, in naprej po tej gori in dolinah do gradu, ki se po ljudsko imenuje Bosisen, ter navzdol tolikšen del brega, kolikor daleč seže dolžina enega orala, do plitvine, ki jo po ljudsko imenujejo Stresov brod, ter od tam na drugo stran te reke proti zahodu do poti, ki se imenuje Kranjska pot, in navzgor po tej poti vse polje, kolikor ga leži na južni strani te poti, tako da te meje zajemajo območje Praš in gozdič, ki se po ljudsko imenuje Sorška dobrava, in da po sredi razdelijo svet, ki leži med Prašami in Mavčičami, ter naprej do prej omenjenega potoka Žabnice — po naši cesarski oblasti podelili in zatrdno prepustili v last in trajno uporabo z obdelano in neobdelano zemljo, s travniki, pašniki, gozdovi, stavbami, vodami in vodnimi tokovi ter z že omenjenim gozdom, z lovišči, ribjimi lovišči, mlini, premičninami in nepremičninami, s prehodnim in neprehodnim svetom, z dohodki in izdatki, s prejšnjimi in prihodnjimi terjatvami in vsem, kar spada zraven po pravu in zakonih.

Zapovedujemo tudi in ponovno določamo našo oblast nad ozemljem od potoka Žabnice proti zahodu do Pečane in od tam že omenjenega potoka Hotaveljščice in od tam do reke Sore ter nad vsem, kar je kjer koli že sicer obseženo med navedenimi kraji, in po kraljevskem in cesarskem običaju ukazujemo, naj vsaka oseba, ki bi v že imenovanih manjših gozdovih ali širnih gozdnih območjih s psi ali kakor koli že lovila kakršne koli divje živali, če je to storila brez škofovega dovoljenja, brez pomišljanja plača škofu samemu globo, ki bi jo zavoljo takega prekrška dolgovala naši državni blagajni, določi pa jo po svoji oceni škof kot zemljiški gospod.

To in vse drugo, kar smo povedali, naj bo urejeno tako, da že imenovani škof sam odslej uživa pravico do svobodne presoje o tem, ali bo vso to posest obdržal, dal, prodal, zamenjal ali z njo storil, kar ga bo že volja.

In da bi vsi sinovi božje cerkve na veke trdno in neomajno verjeli v veljavnost te naše podelitve, smo zapovedali napisati ta list, ki smo ga zapečatili z našim pečatnikom in ga spodaj lastnoročno potrdili.

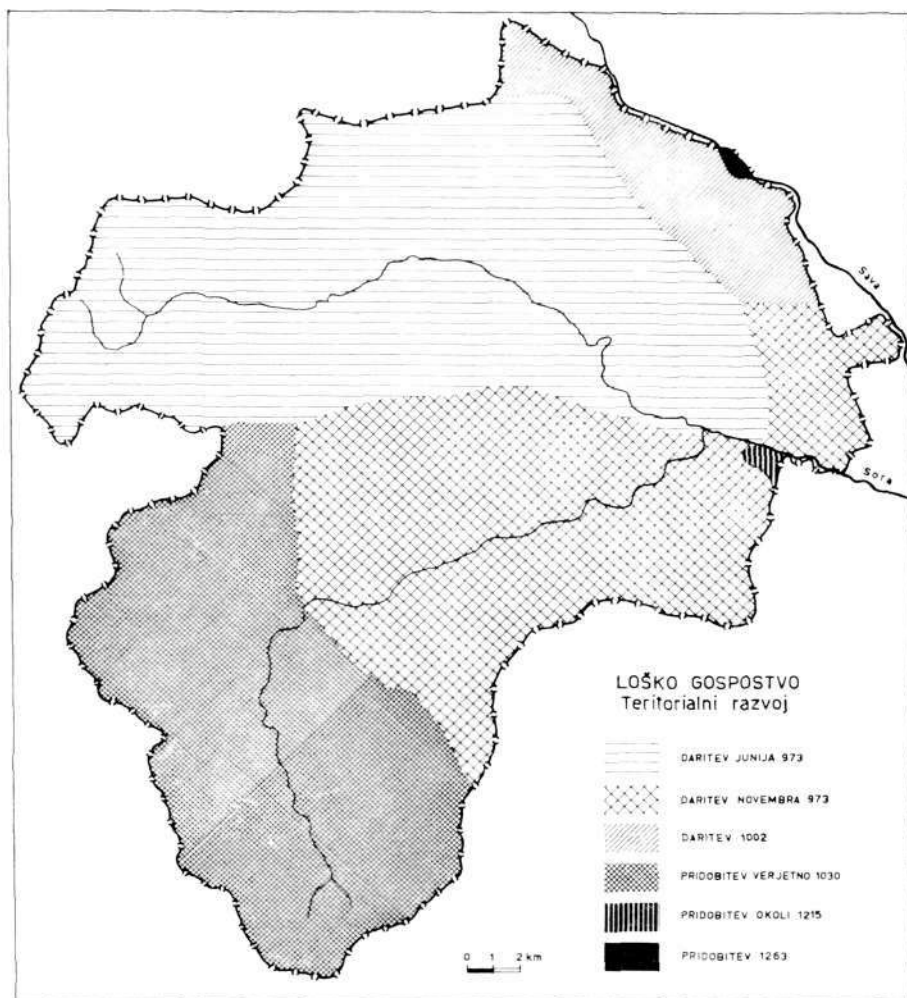
Ukazujemo tudi, naj nima noben grof ali sodnik ali dekan ali kakšna druga oseba pravice, da bi se v to vmešavala brez dovoljenja škofa ali človeka, ki bi mu ta tako naročil.

Znamenje gospoda Otona, vzvišenega cesarja.

Podpisal jaz, kancler Wisigillus, v imenu nadkanclerja Rodberta.

Dano devetega dne pred decembrskimi kalendami v letu Gospodovega utelešenja 974, v drugi indikciji, v trinajstem letu kraljevanja in sedmem letu cesarovanja gospoda Otona. Storjeno v Heiligenstadtu. Amen.

(Prevedel Primož Simonitti)

Opombe

Darilni listini (latinsko besedilo) sta ponatisnjeni po objavi v: J. Zahn, Codex Diplomaticus Austriaco-Frisingensis, Wien 1870 (= Fontes Rerum Austriacarum, XXXI. Band), str. 36—39, št. 37 in 38. Izvirnika hrani državni arhiv (Hauptstaatsarchiv) v Münchnu. — Latinska izvirnika listin sta datirana po takratnem računanju let, ko so dneve od 25. marca dalje šteli že k prihodnjemu letu. Ker pade 2. dan pred julijskimi kalendami na 30. junij in 9. dan pred decembrskimi kalendami na 23. november, sta bili listini datirani z letom 974 (DCCCCLXXIIII). Po novem kalendarju sta *pravilna datuma nastanka obeh listin 30. junij 973 in 23. november 973.*